

Міністерство освіти і науки України
Львівський національний університет імені Івана Франка
79000 м. Львів, вул. Університетська, 1; тел. (0322) 72 70 40
факс (0322) 97-89-03, zoomus@franko.lviv.ua

ЗАТВЕРДЖУЮ
Проректор з наукової роботи,
д-р. хім. наук, проф.
_____ Б. Котур

"__" _____ 2006 р.

НАУКОВИЙ ЗВІТ
про використання коштів, що спрямовані на збереження та забезпечення
належного функціонування у 2005 році
Наукових фондів та музейної експозиції Зоологічного музею
Львівського національного університету імені Івана Франка

Заст. проректора,
канд. хім наук., ст. наук. співроб.

С. Орищин

Декан біологічного факультету,
канд. біол. наук, доц.

С. Гнатуш

Науковий керівник,
д-р біол. наук, проф.

Й. Царик

1. Перелік заходів, які були здійснені для підтримання Наукових фондів та музейної експозиції Зоологічного музею Львівського національного університету імені Івана Франка (Музейна колекція).

Станом на 31 грудня 2005 року Музейна колекція нараховує 168 244 експонатів, які представляють фауну всього світу за винятком Антарктиди.

У 2005 році здійснено два повні протруювання всіх фондів, що входять до Музейної колекції, проведено впорядкування і перевірено на чистоту. Ентомологічні колекції, вік яких становить більше 70 років та орнітологічна колекція доц. Н. Сребродольської пройшли спеціальні три додаткові перевірки та протруювання, а колекція комах Е.-Ф. Гермара ще й очищення від біологічних домішок – типу екзувії та загинувші імаго кшіроїдів, дуже дрібні частинки корку.

У 2005 році Музейна колекція поповнилася **505** новими експонатами, серед яких: **47** зразків оологічного фонду, **47** – іхтіологічного, **3** – плазунів, по **16** – птахів та **17** - ссавців, **314** – ентомологічного фонду, **58** – малакологічного та **4** нових види для музейної експозиції.

Таблиця 1

Перелік нових надходжень до колекцій Зоологічного музею, протягом 2005 року, згідно складових частин музею

№ п/п	Назва частини НН та вид об'єкта поповнення	Кількість
1	Оологічний фонд	47
1	<i>Cuculus canorus + Erithacus rubecula</i>	1+2
2	<i>Emberiza schoeniclus</i>	1
3	<i>Tringa totanus</i>	4
4	<i>Mergus merganser</i>	1
5	<i>Anas platyrhynchos</i>	1
6	<i>Anas querquedula</i>	1
7	<i>Anas clypeata</i>	1
8	<i>Anser anser</i>	1
9	<i>Phylloscopus trochilus</i>	1
10	<i>Phylloscopus collibita</i>	2
11	<i>Sylvia atricapilla</i>	1
12	<i>Acanthis cannabina</i>	1
13	<i>Fringilla coelebs</i>	1
14	<i>Remiz pendulinus</i>	4
15	<i>Turdus merula</i>	4
16	<i>Turdus philomelos</i>	5
17	<i>Charadrius hiaticula</i>	1
18	<i>Circus aeruginosus</i>	1
19	<i>Aythya fuligula</i>	5
20	<i>Larus cachinans</i>	1
21	<i>Ardea cinerea</i>	2
22	<i>Perdix perdix</i>	1
23	<i>Jynx torquilla</i>	4
2	Іхтіологічний фонд	47
1	<i>Esox lucius</i>	2
2	<i>Scardinius erythrophthalmus</i>	5
3	<i>Gobio gobio</i>	9
4	<i>Abramis brama</i>	10
5	<i>Carassius carassius</i>	1
6	<i>Perca fluviatilis</i>	5
7	<i>Gymnocephalus schreber</i>	1
8	<i>Percottus glehni</i>	1

9	<i>Lota lota</i>	8
10	<i>Amia sp.</i>	2
11	<i>Solea nasuta</i>	1
12	<i>Pleuronectes sp.</i>	2
3	Фонд плазунів	3
1	<i>Vipera ursini</i>	1
2	<i>Lacerta agilis</i>	5
3	<i>Lacerta viridis</i>	1
4	Фонд птахів	16
1	<i>Delichon urbica</i>	1
2	<i>Larus ridibundus</i>	1
3	<i>Parus caeruleus</i>	1
4	<i>Bombicilla garrulus</i>	1
5	<i>Tringa nebularia</i>	1
6	<i>Erithacus rubecula</i>	1
7	<i>Ixobrychus minutus</i>	1
8	<i>Anthene noctua</i>	1
9	<i>Dendrocopos major</i>	1
10	<i>Alcedo atthis</i>	1
11	<i>Corvus cornix</i>	1
12	<i>Corvus frugilegus</i>	1
13	<i>Corvus monedula</i>	1
14	<i>Passer domesticus</i>	1
15	<i>Calidris temminckii</i>	1
16	<i>Fringilla coelebs</i>	1
5	Фонд ссавців	17
1	<i>Eptesicus serotinus</i>	1
2	<i>Eptesicus nilsoni</i>	1
3	<i>Mustella erminea</i>	1
4	<i>Mustella nivalis</i>	1
5	<i>Sciurus vulgaris</i>	2
6	<i>Plecotus auritus</i>	1
7	<i>Nyctalus noctula</i>	1
8	<i>Myoxus glis</i>	2
9	<i>Spermophilus suslicus</i>	1
10	<i>Myodes glareolus</i>	2
11	<i>Sorex araneus</i>	3
	<i>Terricola subterraneus</i>	1
6	Ентомологічний фонд	314
	Ordo Odonata	45
	Ordo Orthoptera	40
	Ordo Homoptera	60
	Familia Cicadidae	12
	<i>Gryllus frontalis</i>	2
	<i>Gryllotalpa gryllotalpa</i>	8
	<i>Mantis religiosa</i>	2
	<i>Cicindella campestris</i>	15
	<i>Carabus granulatus</i>	10
	<i>Carabus hortensis</i>	4
	<i>Carabus glabratus</i>	15
	<i>Dytiscus sp.</i>	3

	<i>Hister bipunctatus</i>	13
	<i>Lucanus cervus</i>	4
	<i>Dorcus parallelepipeds</i>	2
	<i>Geotrupes stercorarius</i>	18
	<i>Coprius lunatus</i>	1
	<i>Oryctes nasicornis</i>	1
	<i>Polyphylla fullo</i>	1
	<i>Phylloptera horticola</i>	5
	<i>Potosia affinis</i>	12
	<i>Aromia moschata</i>	1
	<i>Chrysomela violacea</i>	5
	<i>Melasoma aeneum</i>	7
	<i>Melasoma populi</i>	8
	<i>Papilio machaon</i>	1
	<i>Pieris brassicae</i>	6
	<i>Vanessa io</i>	5
	<i>Sphinx ligustri</i>	3
	<i>Arctia sp.</i>	5
7	Малакологічний фонд	58
	Ordo Gastropoda	6
	<i>Clausilia dubuia</i>	3
	<i>Cardium sp.</i>	11
	<i>Cardium sp.</i>	7
	<i>Cardium sp.</i>	28
	<i>Ostrea sp.0</i>	1
	<i>Sepia officinalis</i>	2
8	Музейна експозиція	4
1	<i>Echinarachnius parma</i>	1
2	<i>Nucella freysinetti</i>	1
3	<i>Fusitriton ovegonensis</i>	1
4	<i>Cryptonatca sp.</i>	1

2. Перелік нормативних документів, якими обґрунтовується періодичність проведення регламентних та інших відновлювально-профілактичних робіт по збереженню Музейної колекції.

Положення про Зоологічний музей біологічного факультету Львівського національного університету імені Івана Франка. Львів. 1999.

Інструкція з обліку та зберігання музейних цінностей, що знаходяться в Державному природознавчому музеї НАН України (м. Львів). Львів. 1997.

Заславский М.А. Экологическая экспозиция в музее: пособие для музейных работников по конструированию музейных биологических экспозиций. Ленинград: Наука. 1986.

Інструкція з охорони праці (№399) в Зоологічному музеї кафедри зоології біологічного факультету. Львів. 2005.

3. Співробітники, які беруть участь у заходах щодо збереження та забезпечення належного функціонування Музейної колекції.

У роботах із збереження і забезпечення належного функціонування Музейної колекції беруть участь наступні співробітники музею та кафедри зоології:

Царик Йосиф Володимирович - науковий керівник, професор, зав. кафедрою зоології.

Шидловський Ігор Віталійович – зав. Зоологічного музею.

Затушевський Андрій Тимофійович – інженер Зоологічного музею.

Головачов Олександр Валерійович – асистент каф. зоології.

Дикий Ігор Васильович - асистент каф. зоології.

Закала Оксана Степанівна – старший лаборант Зоологічного музею.

Романова Христина Йосипівна – інженер Зоологічного музею.

4. Навести заходи, які власник об'єкта НН здійснив щодо можливості користування ним іншими науковими установами.

Створено web-сторінки з описом Зоологічного музею на сайті ЛНУ ім. І. Франка та сайті Гданська політехніка (Польща), подано link-и на наші сторінки зі сторінок кафедри зоології ЛНУ та Природознавчого музею НАН України.

Проведено екскурсію для учасників Першої Міжнародної наукової конференції студентів та аспірантів "Молодь і поступ біології" 11-14 квітня 2005 р.

У співавторстві зі співробітниками кафедри та Природознавчого музею НАН України Гуралем Р. опубліковано статтю «Колекція прісноводних молюсків В. І. Здуна в Зоологічному музеї Львівського національного університету імені Івана Франка».

Підготовлено новий каталог колекцій «Рівнокрилі комахи (Homoptera) з колекції Е.-Ф. Гермара у фондах Зоологічного музею ЛНУ ім. І. Франка».

На біологічному факультеті проведено науково-звітну конференцію на якій представлено доповідь «Раритети зоологічного музею ЛНУ».

5. Перелік основних наукових публікацій за 2005 рік, які оформлені за використанням об'єктів Музейної колекції.

Статті:

1. Царик Й., Гураль Р., Шидловський І., Яворський І., Федик У. Колекція прісноводних молюсків В. І. Здуна в Зоологічному музеї Львівського національного університету імені Івана Франка // Вісник Львівського ун-ту. Серія біологічна. – 2005. – Вип. 40. – С. 111-119.
2. Дикий І., Загороднюк І. Вовчок садовий (*Eliomys quercinus*) із Закарпаття у фондах Зоологічного музею імені Бенедикта Дибовського (Львів) // Вестник зоологии. – 2005. Вип. 39(3). – С. 84.
3. Шидловський І. В., Головачов О. В. Рівнокрилі комахи (Homoptera) з колекції Е.-Ф. Гермара у фондах Зоологічного музею ЛНУ ім. І. Франка (каталог). - Львів: Піраміда, 2005. – 96 с. (у друці).
4. Уваєва О. Таксономічна ревізія підродини PLANORBINAE (MOLLUSCA: GASTROPODA: PULMONATA) // Вісник Львівського університету. Серія біологічна. (у друці).
5. Takiya D.M. Sharpshooters (Hemiptera: Cicadellidae: Cicadellinae) of the collection of Ernst Friedrich Germar at Ivan Franko University of Lviv (completing).
6. Mattioli S. The inventory of skeletal material of Steller's sea cow *Hydrodamalis gigas* in the collections all over the world (completing).

З використанням фондів Музейної колекції опубліковано 3 тез доповідей.

Об'єкти орнітологічної колекції використані у кандидатській «Чайка (*Vanellus vanellus* L.) на заході України: біологія, динаміка чисельності, біотопічний розподіл» (автор – Шидловський І.В., науковий керівник – проф. Царик Й.В.), у кандидатській дисертації «Байкальские эндемичные моллюски семейства *Acroloxidae* (Gastropoda: Pulmonata): морфология, таксономия, распределение и формирование фауны» (автор – Широкая А.А., науковий керівник –

д.б.н., ст.наук. співробітник – Ситникова Т.Я.), а також використано фонди музею при підготовці кандидатської дисертації: «Екологія та біологія очеретянок роду *Acrocephalus* на заході України тап їх консортивні зв'язки» (автор Закала О.С., науковий керівник – проф. Царик Й.В.).

6. Наукові результати, досягнуті за 2005 рік за використанням об'єктів Музейної колекції.

6.1. Окремі об'єкти Музейної колекції у звітному періоді були використані у виконанні науково-дослідної теми кафедри зоології. Зокрема, Колекції хребетних тварин з колекцій Н. Сребродольської та Й. Страутмана були використані у виконанні науково-дослідної роботи “Моніторинг багатofакторних впливів та синергетичних ефектів на екосистеми Шацького національного природного парку” (шифр теми Об 174 – Б). Номер держреєстрації 0103U00187.

Основні результати. Проведено оцінку видового та ландшафтного різноманіття екосистем Шацького національного природного парку. Для контролю за станом біологічного різноманіття та екосистем національного парку, вироблено програму екологічного моніторингу. Здійснено оцінку сучасного стану популяцій рідкісних та зникаючих видів фауни хребетних тварин на території Шацького природного національного парку. Проведений фауністичний кадастр видів тварин, що занесені до національної Червоної книги. Забезпечено тривалий моніторинг радіоактивного забруднення чорнобильського походження у об'єктах довкілля (грунтах, представниках вищих і нижчих рослин), відібраних на території національного парку. Встановлена тривала присутність ^{137}Cs у всіх досліджуваних зразках, де кількісний аналіз підтвердив сталий рівень радіоактивного забруднення обстежених видів грибів. На відміну від грибів, у ягідних та лікарських рослин, протягом трьох останніх років спостерігається помітне зменшення забруднення ^{137}Cs аналізованих вегетативних органів рослин. Здійснено моніторинг концентрацій важких металів - Zn, Cu, Ni, Co, Bi, As, Hg у фракціях ґрунтів та донних осадах екосистем Шацького національного природного парку. Встановлено вплив антропогенної трансформації на природні ландшафти, різні ландшафтні структури, берегову лінію озер. Підготовлені рекомендації для запровадження системи екологічного моніторингу, збереження видового та ландшафтного різноманіття, розвитку екологічного туризму та рекреації, покращення заповідного режиму на території національного парку.

6.2. Експозиція та окремі експонати Музейної колекції використовувалися у проведенні малих практикумів із зоології безхребетних та хребетних тварин, великого практикуму із зоології, спецпрактикуму та спецкурсів: орнітологія, теріологія, етологія, зоогеографія (1-5 курс) кафедри зоології ЛНУ ім.І.Франка. Крім того, всю Музейну експозицію використовували для проведення занять і тематичних екскурсій для школярів загальноосвітніх шкіл та різного роду навчальних закладів міста Львова і області.

6.3. Спільні наукові заходи:

Старший лаборант Зоологічного музею Закала О.С. спільно з орнітологами з Гданської орнітологічної станції (Польща) взяла участь у міжнародній орнітологічній експедиції на Єгипетську станцію кільцювання птахів "Burullus" (м. Мідл Дельта, Єгипет) з 04.10.05 по 06.11.2005 р.

7. Необхідність подовження терміну підтримки Музейної колекції.

Основними складовими Музейної колекції є неживі експонати з різноманітними властивостями. Для збереження їх у належному стані має виконуватись великий об'єм робіт. Він включає в себе періодичний догляд та протруювання (два і більше разів на рік), перевірку на наявність шкіроїдів та молей і результатів їхньої життєдіяльності, чистоти, перевірку збереженості всіх (особливо ентомологічних) зразків. Значна частина старих (80 і більше років) колекцій потребує постійного догляду.

Регулярне виконання вказаних робіт дозволить зберігати Музейну колекцію у належному стані.